

علم‌سنجی (Scientometrics)

در حوزه های مختلف است. پایگاه های آن به شرح زیر می باشند.

Web of science (WOS) : مهمترین و موثرترین مجلات علمی جهان را شامل می باشد. در حال حاضر، پایگاه مذکور مشتمل بر سه پایگاه Science Citation index Expanded (SCIE)، Social Science Citation Index (SSCI) و Art & Humanities Citation Index (A&HCI) می باشد.

Journal Citation Reports (JCR) : در حوزه پایگاه های اطلاعاتی علم سنجی ، پایگاه JCR در دسته بندی پایگاه های استنادی مجلات قرار می گیرد.

Essential Science Indicators (ESI) : پایگاهی است که تعداد کل مقاله ها، استناد و نسبت استناد به هر مقاله را در بازه های زمانی ۱۰ ساله و در قالب ۱۱ گروه موضوعی فراهم می کند و بر همین اساس رتبه جهانی کشورها، سازمان ها، دانشمندان و نشریات را در دسترس قرار می دهد.

استناد Citation

تعداد دفعات استفاده و سند قرار گرفتن یک مقاله از نویسنده، تعداد استناد به مقاله است. ISI برای ارزیابی مقالات تحت پوشش خود، سه شاخص در نظر گرفته است. این شاخص ها شامل: I_f، شاخص فوریت، نیمه عمر استناد می باشد.

علم سنجی یکی از رایج ترین روشهای ارزیابی فعالیت های علمی است که جهت بالا بردن سطح کیفی و کمی تولیدات علمی، ارزشیابی نظام پژوهشی در هر دانشگاه امری ضروری به نظر می رسد. نمایه های استنادی معتبر بین المللی همچون ISI، Scopus، Google Scholar از ابزارهای علم سنجی محسوب می شوند. در اکثر مطالعات علم سنجی، شاخص ها برگرفته از محاسبه و شمارش چهار متغیر مؤلف، انتشار، ارجاع و استناد هستند.

چهار مقوله اصلی علم سنجی

- ۱) جایگاه علم سنجی در تدوین سیاست ها و خط مشی های علمی و پژوهشی
- ۲) جایگاه علم سنجی در مطالعه ارتباطات علمی و تحلیل استنادی
- ۳) جایگاه علم سنجی در ارزیابی کمی و کیفی منابع و انتشارات علمی
- ۴) جایگاه علم سنجی در بررسی برون داد، بازدهی / عملکرد و تاثیر گذاری علمی

موسسه ی اطلاعات علمی

(ISI: Institute for Scientific Information)

موسسه ISI در سال ۱۹۶۰ تاسیس و در سال ۱۹۹۲ توسط موسسه تامسون خریداری شد و در حال حاضر به عنوان موسسه اطلاعات علمی تامسون شناخته می شود و یکی از موسسات معتبر جهانی در زمینه معرفی مقالات علمی

شاخص های علم سنجی

۱. **ضریب تأثیر Impact Factor:** این ضریب نسبت

استنادهای دریافتی یک مقاله طی دو سال قبل به تعداد مقالات منتشر شده مجله طی همان دوسال است. نحوه دسترسی به IF مقالات از طریق پایگاه JCR در سایت ISI و استفاده از فایل های مربوطه در سایت های WWW.HBI.IR و WWW.SID.IR می باشد.

۲. **ارزش متیو Mathew value:** ارزش متیو در یک دوره پنج ساله و در موضوعی خاص محاسبه می شود به این صورت که تعداد استنادها به مقاله های یک مجله در یک دوره پنج ساله را به تعداد مقاله های همان مجله و در همان دوره تقسیم می کند و عدد به دست آمده را با همین نسبت ها در کل حوزه مورد پژوهش اندازه گیری می کند.

۳. **شاخص هرش H-index:** این شاخص با استفاده از شمارش استنادها به حاصل کار یک پژوهشگر در طول حیات او امتیاز می دهد. اچ ایندکس شاخصی است که می توان به وسیله آن محققان تاثیر گذار را از آنهایی که صرفاً تعداد زیادی مقاله منتشر کرده اند متمایز نمود. محاسبه اچ ایندکس توسط پایگاه های اسکوپوس ، آی اس آی و گوگل اسکالر برای مقالات انگلیسی زبان و نیز پایگاه استنادی علوم جهان اسلام ISC برای مقالات فارسی امکان پذیر شده است.

۴. **شاخص جی G-index:** شاخص جی یک محقق

بالاترین تعداد مقالات است که g به توان ۲ یا بیشتر به آن استناد شده باشد.

۵. **شاخص وای Y-index:** حاصلضرب ضریب تأثیر به عنوان شاخص کمی و معادل مقبولیت در «رتبه بر اساس وزن» به عنوان شاخص کیفی می باشد.

۶. **شاخص فوریت Immediacy Index:** این شاخص نسبت تعداد استنادات به مقالات چاپ شده یک مجله به تعداد مقالات چاپ شده در آن مجله و در همان سال می باشد

۷. **نیمه عمر استناد شده Cited half life:** نیمه عمر استناد به مجله مدت زمانی است که نیمی از کل استنادات به آن مجله به عمل آمده باشد که نشان دهنده ارزش ماندگاری مقالات آن مجله باشد.

شاپ

در شماره بعدی می خوانید:

تفکر استراتژیک

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
مدیر مسئول: آقای دکتر کاظم قائمی
سردبیر: آقای دکتر فرشید عابدی
مدیر اجرایی: خانم دکتر ریحانه هوشیار
نویسنده این شماره: خانم دکتر محبوبه گلدانی
ویراستار ادبی: آقای دکتر محمد اسماعیل حنفی بجد